

Luonnonmateriaali kädentaitojen vuosikello

LUONTOMATERIAALIKÄDENTAITOJEN SISÄLLYS

©=Toiminta on mahdollista vuodenajasta riippumatta

Kuukausi	Toiminta
1 TAMMIKUU	Jäälyhty Puinen voiveitsi © Pannunalunen puukiekoista © Kookoskorut ©
2 HELMIKUU	Kivi avaimenperä © Ensi kesän kukat © Risulintu © Valumuovikorut ©
3 MAALISKUU	Keraamiset ruukut yrteille © Pääsiäiskranssi Pääsiäismunat pajunkissoilla Huovutettu tipu ©
4 HUHTIKUU	Keraamiset kylvökyltit © Kivimosaiikki Pajuampeli Tuoksuva käsisäippua ©
5 TOUKOKUU	Betonityöt puutarhaan Pajupilli Ruohomassatyöt Suhistuspuu eli muinaissoitin ©
6 KESÄKUU	Kasvivärjäys © Huosiain eli tuohinen pesusieni © Saunavihta Tuohihelmet ©
7 HEINÄKUU	Puu pöllöt © Aurinkovärjäys © Kasvipaperi © Tuoksupussit
8 ELOKUU	Kesäinen kranssi © Kuivakukkakranssi © Lehdenmuotoiset savityöt Tammerho korvakorut ©
9 SYYSKUU	Pihlajanmarjamobile Pihlajanmarjapallo Villalangan värjääminen sipulinkuorilla © Vaahteranlehtikranssi
10 LOKAKUU	Lehtirasia Pannunalusta pajusta © Pajukaaospallo Tuulikello ©
11 MARRASKUU	Joulukuusen koristeita © Olkipallo © Olkihimmeli © Risukranssi
12 JOULUKUU	Havupallot © Käpykranssi © Mausteinen joulukuusi © Havuköynnös

Jäälyhty

Pimeisiin talvi-iltoihin saa loihdittua valoa ja lämpöä erilaisilla tunnelmallisilla ulkolyhdyillä. Läpikuultavan ja kauniin lyhdyn saa jäädyttämällä sen ämpäriin, kakkumuottiin tms. Lyhtyjä voi tehdä koko talven, niin kauan kuin on pakkasta.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
■										■	
■											

■ Milloin mahdollista? ■ Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- ulkolämpötila vähintään -5 astetta

Toiminnan kesto:

½-1 h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Ämpäreitä, kakkumuotteja, tms astioita
- Vettä
- Kaisloja, pihlajanmarjoja, tms koristeita

Työohje:

1. Valitse muotit ja suunnittele mahdolliset koristeet ja niiden asettelu.
2. Jos käytät kaisloja tai oksia, ne voi esimerkiksi teipata astian reunoihin kiinni, niin ne asettuvat haluttuihin paikkoihin.
3. Lisää vettä ja laita ulos jäätymään. Jäätymisaika riippuu pakkasen määrästä ja halutusta seinämän paksuudesta. Viiden asteen pakkasessa lyhdyn jäätymiseen menee noin vuorokausi.
4. Lyhdyt ovat valmiita kun ne ovat jäätyneet reunoilta 2-5cm niin, että keskelle jää tila kynttilälle.
5. Kumoa ämpäri varovasti esimerkiksi kylpyhuoneen lattialla, sillä ylimääräinen vesi pitää valuttaa pois lyhdyn sisätilasta jonne kynttilä sijoitetaan. Yleensä ämpärin pinnassa on tasaisin ja paksuin jääkerros, jätä se lyhdyn pohjaksi.

Ohjaajalle:

- Veden voi värjätä esim. punajuurella, teellä tai elintarvikeväreillä.
- Lisäksi koristeeksi voi laittaa heiniä, oksia, marjoja kunhan vaan muistaa paloturvallisuuden!
- Pihlajanmarjoja voi ottaa syksyllä pakastimeen talteen lyhtyjä varten.
- Renkaan muotoiset kuivakakkumuotit ovat helppoja, sillä niiden jäätymistä ei tarvitse seurata vaan muotti voi rauhassa jäätyä umpeen. Kakkumuotissa lyhdylle ei tule omaa pohjaa, joten laita vanha lautanen tai muu ulos sopiva, palamaton alusta kynttilän alle.

Ohjeet ja kuvat: Anna Puolakka

Ohjeet ja kuvat: Anna Puolakka

Vuole puinen veitsi

Kotimainen puu on kaunis materiaali. Vuoltu tai hiekkapaperilla viimeistelty puupinta tuntuu sormissa sileältä, ja sitä on mukava käyttää. Vuoleminen on ollut perinteistä miesten puhdetyötä, mutta myös naiset onnistuvat tässä.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
—————											
										———	

————— Milloin mahdollista? ——— Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- käden ja silmän yhteistyö

Toiminnan kesto:

1 h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Pehmeää puuta (tervaleppää tai haapaa) tai metsästä löydetty karahka
- Terävähkö puukko, vasara ja saha

Työohje:

1. Piirrä puulle malli lyijykynällä. Kavenna puuta leikkaamalla ylimääräiset reunat käyttäen puukkoa talttana (kts. ylin työkuva).
2. Sahaa varovaisesti puun syyt poikki piirrettyyn malliin asti ja käytä taas puukkoa ja vasaraa apuna talttaamaan ylimääräinen puu kahvan alta (kts. Kuva). Pidä veitsen aihio työpöytää vasten ja aseta puukon kärki kohtaan josta haluat puun halkeavan. Napauta vasaralla kevyesti.
3. Muotoile veitsen terä ja kahva halutulle kapeudelle.
4. Viimeisenä muotoile terä, silota vuollen porrasmaiset sahausjäljet ja tee veitsen terästä terävä.
5. Sahaa veitsen kahva poikki sopivasta kohdasta ja vuole veitsen kahvan pää käteen sopivaksi.
6. Voit hioa pintaa hiekkapaperilla sileämmäksi tai jättää vuolupinnan.
7. Kyllästä veitsi ruokaöljyllä, lisää kaksi kerrosta ja anna imeytyä yön yli.

Ohjaajalle:

- Vuoleminen aina itsestä ja kaverista pois päin!
- Muista työturvallisuus!

Muuta:

- Vuolemisen perusotteita ja vinkkejä työasentoihin voit etsiä Googlen avulla hakusanalla `puun vuolemisen perusteet`.

Pannunalunen puukiekoista

Tätä pannunalustaa tehdessä saa sahaamalla hien nousemaan pintaan. Sydäntalvella on paras aika kaataa puita, mutta puutöihin kannattaa käyttää jo muutaman vuoden kuivunutta pölliä ettei puu halkea kuivuessaan liian nopeasti.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
—————											
—————											
—————											

————— Milloin mahdollista? ——— Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- porakoneen käyttö, fyysinen kunto

Toiminnan kesto:

1 h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Puupölliä halkaisijaltaan 10-15cm
- Kiinnitys aspeja (pieni haka)
- Luonnonkuituista narua
- Saha, hiomapaperia, pora, vasara, liimaa (erikeeper, tms)

Työohje:

1. Saha puusta mahdollisimman suoria viipaleita, noin 5cm paksuisia (Tarkista aspin pituus jotta piikit eivät tule läpi puukiekosta).
2. Hieraise pintoja hieman karkealla hiomapaperilla jotta mahdolliset tikut silottuvat.
3. Asettele kiekot haluamaasi järjestykseen ja poraa kiinnityskohiin muutaman sentin reiät.
4. Laita pari tippaa liimaa porauskoloon ja naputa aspi paikalleen vasaralla.
5. Halutessasi voit sitoa kiekkojen ympärille esim. pellavanarua koristeeksi ja vahvikkeeksi.

Ohjaajalle:

- Puu voi olla mitä lajiketta vaan, kunhan ei ole liian tuoretta.
- Sisätiloissa puu kuivuu liian nopeasti ja voi vääntyä tai halkeilla.
- Halutessaan kiekkoja voi koristella esim. tekemällä polttokuvioita kolvilla tai värjäämällä petsimaaleilla.

Kookoskorut

Etelän eksotiikkaa talven keskelle! Hyvin varustelluista ruokakaupoista löytyy kokonaisia kookospähkinöitä. Maistele, käytä sisus vaikka ruoanvalmistukseen ja sitten kuoresta voikin askarrella kaikenlaista. Kevyt ja kestävä materiaali sopii erinomaisesti koruihin ja nappeihin.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
[Green bar across all months]											
[Red bar]											

— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- sahaaminen, sorminäppäryys

Toiminnan kesto:

1,5 h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

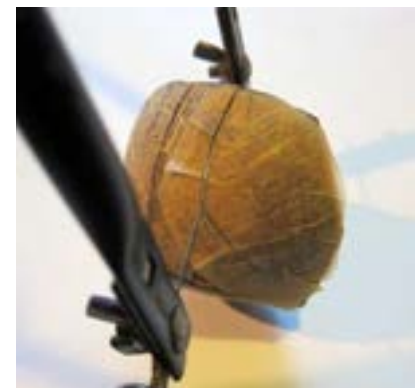
- Kookospähkinä
- Valinnaisia korunosia (nauhaa, helmiä, korvakorukoukkuja, tms)
- Lehti/kuviosaha, tiheähampaisia teriä, leivinpaperi, hiomapaperi, liimapuikko, lyijykynä, pora,

Työohje:

1. Halkaise kookospähkinä ja kaavi sisus huolellisesti pois. Hieman kuivunut kuori sopii parhaiten askarteluun.
2. Piirrä haluttu muoto leivinpaperille ja liimaa se paperiliimalla kookoksen pintaan.
3. Sahaa muoto irti lehti/kuviosahalla ja pese liima ja leivinpaperi pois kookoksesta.
4. Hio reunat sileiksi ja hio myös pähkinänpinta, näin saat kauniin tummanruskean materiaalin näkyviin. Mitä enemmän hiot, sitä tummemman värin saat. Voit myös käyttää eri karkeusasteen paperia.
5. Poraat ripustusreikä, voit myös kaivertaa pintaan kuvioita esim. kapealla viilalla tai kaivertimella.
6. Lopuksi kiillota kookoksen pinta ruokaöljyllä.

Muuta:

- Yksityiskohtaiset ohjeet pähkinänkuoren halkaisemiseen voit hakea Googlen avulla hakusanalla `kookospähkinän avaaminen`.

Avaimenperä kivistä

Kaikilla meillä on paikkoja, joihin tarvitsee avaimen. Tässä nopea vinkki miten kauniista kivistä voi tehdä avaimenperän, joko jokapäiväiseen käyttöön tai vaikka mökin avaimeen.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	
—————												
			—————									

————— Milloin mahdollista? ————— Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- voimaa sormissa, kahden käden käyttö

Toiminnan kesto:

½ h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Sopiva pienehkö kivi, n. 2-6cm halkaisijaltaan
- Vahvaa rautalankaa (1,2mm)
- Avaimenperärengas
- Kärkipihdit ja leikkurit

Työohje:

1. Valitkaa ryhmän kanssa luonnosta taskuun sopivat kivet.
2. Kierrä rautalanka niin kiven kuin langan itsensä ympärille, että se pysyy paikoillaan. (Katso kuva)
3. Kieputa lankaa niin monta kierrosta kun tarvitsee, jotta kivi pysyy rautalangan sisällä.
4. Päättele langat perustuspisteen kohdalle, kierrä lenkin juuresta kärkipihdeillä ripustuslenkki kireäksi. Muutama kierros riittää jotta avaimenperärengas ei putoa.

Ohjaajalle:

- Tuulessa karkailevalle pöytälinalle voi myös tehdä luonnolliset painot samalla tekniikalla. Ripustukseen voi käyttää vaikka verhonipistimiä.

Ensi kesän kukat

Kevättalvella on hyvä jo miettiä mitä kasveja tarvitaan kesän ja syksyn kädentaitoihin. Helmikuun lopulla voisi katsoa ohjemateriaalin kesän teemoja ja yhdessä suunnitella millaisia kuivakukkia, kosmetiikkayrtejä tai värjäyskasveja olisi kiva käyttää. Askarrelkaa yhteinen aarrekartta haaveista ja suunnitelmista.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
—————											
—											

————— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- suunnitelmallisuus, omien mielipiteiden kertominen

Toiminnan kesto:

½-1 h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Keskustelun tueksi kirjallisuutta kuivakukista, leikkokukista, kasvivärjäyksestä
- Leikattavaksi aikakauslehtiä, vanhoja siemen- ja kasviluetteloita
- Iso kartonki taustaksi
- Saksia, liimaa

Työohje:

1. Ensin keskustellaan ja suunnitellaan kevään kylvöjä ja mietitään mitä kuivakukkia, kosmetiikkayrtejä ja värjäyskasveja tarvitaan kesän ja syksyn ajaksi.
2. Tehkää yhteinen suunnitelma, aarrekartta aikakausi- ja puutarhalehdistä löytyvistä kuvista leikkaamalla ja liimaamalla se yhteiselle pohjalle.
3. Laittakaa kukkasuunnitelma esille muistutukseksi kesän odotuksesta.

Ohjaajalle:

- Jos kaikkia tarvittavia kukkia ei löydy lehdistä, ne voidaan myös piirtää tai ottaa kirjasta kopio.
- Menetelmää voi käyttää muutenkin haaveiden ja suunnitelmien selkeyttämiseen ja niistä keskusteluun.

Muuta:

- Aarrekartta-tekniikasta lisää löydät Googlesta hakusanalla `aarekartta tekniikka`.

Risulintu

Risulintujen tekeminen ei ole uusi puutarhatrendi sillä jo muinaiset metsästäjät käyttivät risua houkutuslintujen tekemiseen. Nyt voit houkuttaa ihailevia katseita tai uusia lintututtavuuksia pihallesi risulinnun kanssa.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
—————											
		—	—								

————— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- molempien käsien käyttö

Toiminnan kesto:

1-2 h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Tuoretta tai kostutettua koivunrisua
- Reilusti sidontaan tarkoitettua rautalankaa
- Oksasakset, metallipihdit

Työohje:

1. Taivuta ensin risuista reilun nyrkin kokoinen pallo. Tee myös nippu, jonka laitat tiukasti kiinni risujen tyvipästä, josta tulee linnun pyrstö. Laita aluksi tekemäsi pallo risunipun sisään linnun mahaksi.
2. Ala kieputtaa rautalankaa linnun vartalon ympärille pyrstön suunnasta. Kun olet tehnyt vartalokohdan, jonka sisällä on risupallo, taivuta kaulan ja pään muoto.
3. Kaula jaetaan kahteen nippuun ja kieputetaan rautalankaa molempien nippujen päälle noin 5cm matkalta. Yhdistä niput takaisin ja linnulle muodostuu nokka.
4. Halutun koon ja paksuuden voi säädellä lisäämällä ja poistamalla risuja kieputuksen aikana.

Ohjaajalle:

- Ensimmäiset linnut voi tehdä vaikka parityönä, sillä risuniput ja rautalangan kieputus voi olla vaikeasti hallittavaa aloittelijalle.

Muuta:

- Lisää ideoita ja ohjeita löydät netistä hakusanalla `risutyöt`.

Valumuovikorut

Valumuovi näyttää ihan lasilta, mutta on muovia. Voit tehdä koruja, jotka näyttävät jääkuutioilta; kukkien värit säilyvät muovin sisällä kauniina. Kuivata kukat ja pese kivet ja simpukat, näin muovi pysyy kirkkaana.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
—————											
———											

————— Milloin mahdollista? ——— Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- pitkäjännitteisyys, tarkkuus

Toiminnan kesto:

1+1 h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Vanhoja lusikoita
- Pieniä kiviä, simpukoita, kukkia, yms ”aarteita”
- Valumuovia (esim. XOR Polyesterilasivalumuovi)
- Pihdit, sekoitusastia ja tikkuja, suojahanskat, metalliviila

Työohje:

1. Suojaa pöytä ja laita hanskat. Asettele lusikat ja muut muotit tasaiselle alustalle, jolle ne voivat jäädä kovettumaan. Asettele muottiin tulevat esineet. Huomioi, että ne eivät saa olla muottia korkeampia.
2. Sekoita valumuoviin kovete purkin mukana tulevan ohjeen mukaan. Aine on tahmeaa, joten varo ihokosketusta. Avaa ikkuna, sillä muovi haisee voimakkaasti.
3. Kaada valumuovi varovasti pienenä norona lusikkaan. Täytä piripintaan, koska aine kutistuu hieman kuivuessaan.
4. Hajuhaitan takia jätä työt kuivumaan vuorokaudeksi tilaan, jossa ei oleksella.
5. Seuraavana päivänä, kun pinta on kunnolla kovettunut, katkaise lusikan varsi. Jätä vartta noin 4cm. Voit hioa terävää katkaisukohtaa hieman viilalla. Taivuta jäljelle jäänyt mutkalle alaspäin ja saat ripustuslenkin.

Ohjaajalle:

- Jos lusikoita ei löydy korujen pohjaksi, voi muovia valaa myös ostettaviin muotteihin.
- Varmista, ettei muovi tartu kiinni muottiin.
- Valumuoveja on erilaisia, kaikki aineet eivät sovi orgaanisten aineiden, kuten kukkien ja oksien, kanssa käytettäväksi. Tarkista aineen pakkauksesta, mitä sen sisään voi valaa.

Helmikuu

Ohjeet ja kuvat: Anna Puolakka

Saviruukut yrteille

Kevään tullessa on ihana alkaa kasvattamaan yrtejä omalla ikkunalaudalla. Hengittävät ja kosteutta pitävät saviruukut ovat hyviä yrttien kasvatusastioita.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
—————											
	—										

————— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- saven työstäminen

Toiminnan kesto:

1 h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Käsien rakennukseen tarkoitettua savea (tarkista polttolämpötila)
- Mehupilli
- Työalustat
- Mahdollisuus keramiikan polttoon
- Rautaoksidia viimeistelyyn

Työohje:

1. Tee ensin puoli desiä paksua savilietettä sekoittamalla veteen savikimpale. Sitten kauli levy ruukun pohjaksi, leikkaa pyöreä pala max 10cm halkaisijaltaan.
2. Muotoile savesta rullaamalla noin kahden sentin paksuisia makkaroita ja säilytä ne kostean liinan alla.
3. Laita lietettä tekemäsi pohjan reunoille ja tee makkarasta rengas pohjaympyrän päälle. Tiivistä sauma huolellisesti.
4. Laita lietettä jokaisen kerroksen väliin ja kiinnitä makkarat päällekkäin huolellisesti. Tee niin monta kerrosta kun haluat saviruukulle korkeutta.
5. Kun korkeutta on tarpeeksi, viimeistele saumat ja tee ruukun pohjaan reikä mehupillillä.
6. Raakapolton jälkeen voit sivellä saumakohtiin korostukseksi rautaoksidia ja hangata sienellä mahdollisimman ohueksi kerrokseksi. Polta työ lasituspoltoissa.

Ohjaajalle:

- Ruukun pinnan voi jättää ”makkaraiseksi” tai sitten tasoittaa käsityökaluilla sileäksi.

Muuta:

- Ohjeita savitöiden tekoon löytät netistä esimerkiksi hakusanalla `savityö ohjeita`.

Pääsiäiskranssi

Tee raikas pääsiäiskranssi pajuista, joissa pajunkissat jo pilkistävät! Pajun paras keruu-aika on keväällä ja syksyllä, lehdettömään aikaan, muttei paukkupakkasilla. Tämä kranssi onnistuu keväällä, jolloin pajunkissat tulevat tienvarsille. Yhdistele kauniita pääsiäisen ja kevään symboleja kranssiin.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
		—									
		—									

— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- saksien käyttö, sorminäppäryys

Toiminnan kesto:

1 h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Pajua, jossa on jo pajunkissoja (noin 6 piiskaa per kranssi)
- Kananmunan puolikkaita kuoria
- Höyheniä
- Rautalangaa
- Kuumaliimaa

Työohje:

1. Tee yksi tiukka kierros kranssin pohjaksi, mutta jatka löysemmillä lenkeillä seuraavat lisäykset. Pajun päät saavat jäädä reilusti ulkopuolelle.
2. Kun kranssipohja on halutun näköinen, voit varmistuskiinnittää sitä muutamasta kohdasta rautalangalla ja tee samalla ripustuslenkki.
3. Liimaa kuumaliimalla munankuoren puolikkaat oman sommitelman mukaan.
4. Tee höyhenistä pieniä nippuja, 3-4 höyhentä ja liimaa nekin kranssiin.

Ohjaajalle:

- Kranssiin voi laittaa myös maalattuja kananmunia, pieniä tipuja tai erivärisiä höyheniä.
- Munia voi myös maalata tai värjätä esim. keittämällä sipulinkuorten kanssa.
- Miksei virpomisvitsatkin voisi joskus olla pyöreitä?

Pääsiäismuna pajunkissoilla

Pääsiäiskoristeisiin kuuluu olennaisesti munat ja pajunkissat. Yhdistämällä nämä kaksi kevään juhlan elementtiä saat suloisen ja kauniin koristeen joko kranssiin, pääsiäisasetelmaan tai vaikkapa oveen.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
		—									
		—									

— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- kuumaliiman käyttö

Toiminnan kesto:

1 h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Tyhjäksi puhallettuja kananmunia,
- Pajunkissoja
- Ripustuslankaa
- Rautalankaa ripustuslangan läpipujottamiseen
- Kuuma- tai PVA-liimaa (Erikeeper)

Työohje:

1. Kerää kananmunia askartelua varten puhaltamalla niitä kuorista pois kun käytät niitä ruoanlaittoon tai leivontaan. Tee munan alaosaan isompi reikä kuin kapeampaan yläosaan. Huuhtelee hyvin ja anna kuivua kunnolla.
2. Ota pajunkissat irti pajunoksista ja lajittele ne koon mukaan.
3. Tee ripustuslanka solmimalla esim. silkkinauha lenkiksi hevosenhäntäsolmulla. Pujota silkkinauha rautalangan avulla munan läpi alapuolen isomman reiän suunnasta niin, että lenkin solmu jää sisäpuolelle. (Katso kuva)
4. Aloita pajunkissojen liimaaminen keskeltä riveissä. Laita isoimmat pajunkissat munan leveimpään kohtaan ja pienimmät ylös ja alas.
5. Tee ensin neljä pystysuoraa riviä munan ympärille, jos haluat pintakuviosta symmetrisen. Koko munankuorta ei tarvitse peittää, mutta halutessasi voit täyttää neljänneksen tekemällä ensin pystysuoria rivejä ja lopuksi liimaamalla yksittäisiä pajunkissoja tyhjiin väleihin.

Ohjaajalle:

- Kuumaliiman käytössä tulee olla varovainen ja nopea, noin kolme pajunkissaa ehtii liimaamaan yhdellä ”pursotuksella”.
- Jos käytätte PVA-liimaa, munat kannattaa pujottaa esim. grillivarrastikkuun liimaamisen ajaksi ja puiottaa ripustuslenkin vasta liimaamisen jälkeen.

Villatipuliini

Sesonkien parhaimmat koristeet ovat lasten tekemiä. Neulahuovutus onnistuu niin lapsilta kuin aikuisilta, tee vaikka koko kanaperhe!

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
—————											
		—									

————— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- sorminäppäryys, muodon havainnointi

Toiminnan kesto:

1 h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Superlonia vartaloon ja työalustaksi
- Keltaista huovutusvillaa
- Huovutusneuloja
- Silmiä
- Oranssia nenämateriaalia
- Rautalankaa
- PVA-liimaa

Työohje:

1. Muotoile saksilla tipulle vartalo superlonista ja kääri sen päälle peittävä kerros villaa.
2. Huovuta neulalla villa kiinni superloniin.
3. Muotoile rautalangasta tipulle jalat. Tee isot, jotta tipu pysyy pystyssä, paina rautalangan terävät päät superloniin kiinni.
4. Liimaa tipulle silmät ja nenä.

Ohjaajalle:

- Mallin nokka on tehty raakana kuivatusta pihlajanmarjasta, mutta nenäksi käy kaikenlainen oranssi materiaali.

Kivimosaiikki

Keväällä lumen alta alkaa paljastumaan kiviä. Kerää erivärisiä kiviä, liitä mukaan aarrelöydöt rannoilta ja saat kauniin luonnonkivimosaiikin vaikkapa pannunalustaksi. Seuraavan mosaiikkityön voi tehdä myös vaikka ruukun päälle.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
			—————								
			———								

————— Milloin mahdollista? ——— Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- kivien sommittelu

Toiminnan kesto:

1 ½ h + kuivumiset

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Erivärisiä kiviä
- PVA-liimaa (Erikeeper, tms)
- Vanerialusta, suojahanskat, saumauslaastia, muovipussi, sienä
- Kehyksiin puurimaa ja maalia

Työohje:

1. Suunnittele työ kivien määrän ja laadun mukaan. Voit piirtää pohjalevyyn apuviivoja lyijykynällä.
2. Liimaa kivet pohjalevyyn, aloita keskeltä ulospäin. Liimaa kivet mahdollisimman lähelle toisiaan.
3. Kun kaikki kivet on liimattu, odota että liima on täysin kuiva.
4. Sekoita saumauslaasti ohjeen mukaan ja levitä se rakoihin. Voit käyttää apuna muovipussista tehtyä pursotinta.
5. Kun saumauslaastia on joka paikassa, hiero se sienellä tasaiseksi ja putsaa kivien pinnat. Jätä kuivumaan yön yli.
6. Jos on mahdollista, ohuet kehykset viimeistelevät työn.

Ohjaajalle:

- Yleensä mosaiikkityöt saumataan saumauslaastilla. Luonnonkivien kanssa saumaaminen on haastavaa, sillä kivet ovat hyvin eri korkuisia ja materiaali huokoista.
- Kivien päälle voi levittää kevyen vesi-liima-seoksen, joka estää saumauslaastin imeytymistä kivien pintaan, näin värit pysyvät kirkkaampina.
- Voit jättää työt myös saumaamatta.
- Puutarhakaupoissa myydään myös erivärisiä koristekiviä, jos lähimaastoista ei löydy tarpeeksi sävyjä.

Muuta:

- inspiraatiokuvia voi hakea Googlen avulla hakusanalla ”stone mosai”.

Pajuamppeli

Saat parvekkeestasi tai puutarhastasi luonnonläheisemmän piilottamalla muoviruukut pajuamppeliin. Luonnonpajua on runsaasti saatavilla kevättalvella, juuri ennen kuin uusi kasvu alkaa.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12

— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- kolmiulotteinen hahmotuskyky, molempien käsien käyttö

Toiminnan kesto:

1+2 h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Loimipajua eli vahvempaa, noin 1,5m pitkää
- Kudepajua eli ohuempia pajunoksia, pituudella ei ole väliä.
- Oksasakset
- Rautalangaa

Työohje:

1. Valitse loimipajuiksi saman paksuisia pajuja 7-11, riippuen halutusta koosta ja kudoksen tiheydestä. Loimia tulee olla pariton luku, jotta sidos onnistuu yhdellä kudepajulla.
2. Sido pajut alhaalta rautalangalla noin 5-10cm päästä yhteen tiukkaan nippuun ja avaa loimilangat spiraalia muistuttavaksi lieriöksi.
3. Aloita punominen notkistamalla kudepajuja taivuttamalla niitä käsissä. Pujota kudetta loimipajujen välitse edestä ja takaa vuorotellen. Ensimmäiset kerrokset ovat haastavimmat, aloita ohuella ja pehmeällä pajunvitsalla.
4. Kudepajujen lisäys onnistuu parhaiten laittamalla uusi ja vanha kudepaju päällekkäin noin 15cm matkalta.
5. Levitä tai kavenna työtä tarpeen mukaan. Lisää kudetta niin kauan että korkeus on sopiva.
6. Päättelä työ pujottamalla loimipajut kudepajujen yli kaareksi seuraavan loimipajun viereen (kts. Kuva) noin 10cm matkalle.
7. Jos haluat amppeliin kantokahvan, laita kahteen vastakkaiseen loimilankaan pitkät pajunvitsat ja käännä ne kaareksi toisensa viereen

Muuta:

- Lisäohjeita Tiina Rinteen kirjasta Kauneimmat paju työt, Gummerus 2006

Kaunis käsisaippua

Saippuan tekeminen perinteiseen tapaan vaatii aikaa ja paljon reseptikokeiluja. Kauniita itse tehtyjä saippuoita voi tehdä myös helpommin, valmiista massoista. Innostuessaan voi seuraavaksi kokeilla keittää lipeästä asti itse! Saippua on kiva lahja ja sille voi myös tehdä itse kupin vaikka savesta.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
—————											
									———		

————— Milloin mahdollista? ——— Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- lämpimän massan kaataminen

Toiminnan kesto:

1 h

Kustannukset:

€ €€ **€€€**

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Saippuamassaa
- Keltaista saippuaväriä
- Kuivattuja appelsiiniviipaleita
- Appelsiinituoksuöljyä (esim Frantsilan eteerinen öljy)
- Appelsiiniraastetta
- Muotteja saippuamassaa varten

Työohje:

1. Valmistele muotit, joihin saippuamassa kaadetaan. Se voi olla mikä vaan sileäpintainen muotti, joka on päästävä, eli josta saa saippuan irti rikkomatta muottia.
2. Raasta pestyä appelsiinin kuorta.
3. Sulata saippuamassa pilkottuina paloina mikrossa tai vesihauteessa. Lisää sekaan saippuaväri, tuoksuöljyä ja appelsiinin kuoren raaste.
4. Kaada täysin sulanut massa muottiin. Jos laitat koristeeksi appelsiiniviipaleita, kaada massa kerroksissa niin että viipale jää saippuamassan alle.

Ohjaajalle:

- Saippuaa voi varioida maun mukaan. Voitte ryhmässä keskustellen sopia, mikä on hyvä tuoksu ja väri. Sekaan voi laittaa muitakin luonnonaarteita, esim. kukkien terälehtiä.

Muuta:

- Saippuamassan käytöstä lisätietoja netistä hakusanalla `saippuamassa`.

Huhtikuu

Ohjeet ja kuvat: Anna Puolakka

Puutarhan betonityöt

Betoni on edullinen ja hauska materiaali kaikenlaisten puutarhakoristeiden tekemiseen. Betonista voi valaa ruukkuja, penkkejä, laattoja, lintualtaita - lähes mitä vaan!

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	
			■									
				■								

■ Milloin mahdollista? ■ Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- vaatii fyysistä toimintaa, kyykkimistä ja taputtelua

Toiminnan kesto:

1-2 h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Kuivabetonia
- Iso lehti esim raparperi, ruttojuuri
- (muotteja, ruokaöljyä,)
- Suojahanskat, sekoitusastia ja kauha

Työohje:

1. Kasaa hiekkaa, tms. materiaa, joka ei painu, muotiksi lehden alle.
2. Sekoita betoni huolellisesti pussin ohjeen mukaan. Betoni on sopivaa, kun siitä saa kädessä muotoiltua pallon, joka ei hajoa.
3. Levitä betoni lehden päälle paksuksi kerrokseksi.
4. Anna kuivua rauhassa, esimerkiksi kannen alla mielellään kaksi päivää. Jos betoni kuivuu liian nopeasti, se voi haljeta.
5. Kun betoni on täysin kuivunut, sen voi nostaa muotin päältä ja poistaa kasvin.

Ohjaajalle:

- Betonista voi tehdä mitä vaan.
- Jos käyttää muottina ruukkuja, vateja tms. niin se on hyvä voidella ruokaöljyllä, jotta betoni lähtee hyvin pois.
- Huom. betoniin tarttuu muotista kaikki, sekä hiekka että koristenapit. Erilaisia kuvioita saa vaikka pienemmistä kasvinosista, kävyistä, tai mistä vaan.

Muuta:

- Netistä löytyy valtavasti erilaisia ohjeita hakusanalla ”betonityöt puutarhaan”.

Pajupilli

Perinteinen pajupilli on haastava saada soimaan, mutta kun ilmaontelon ja aukon suhde on oikea, se onnistuu. Puuna voi käyttää myös pihlajaa. Paras ajankohta pillin tekemiseen on keväällä juuri ennen kuin lehdet puhkeaa. Perustakaa vaikka pajupilliorkesteri!

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
			—								
			—								

— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- puukon käyttö

Toiminnan kesto:

1 h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet:

- Sormenpaksuista, tuoretta pajua noin 15cm
- Puukko

Työohje:

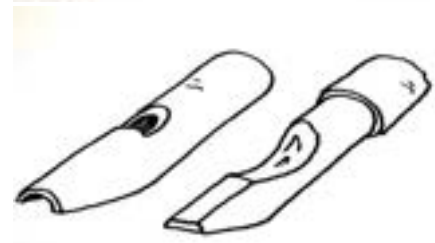
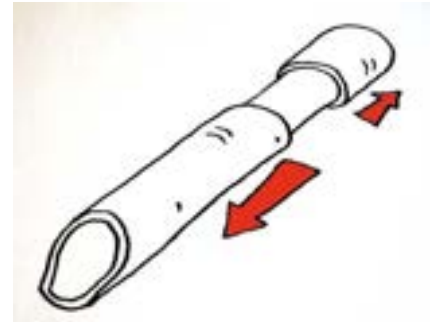
1. Katkaise paju noin 10cm pituiseksi, jätä suokappale viistoksi. Tee viilto pajun rungon ympärille renkaaksi, vain kuoren paksuudelta.
2. Tee lovi, ilma-aukko, puukolla varovasti viiltäen pillin runkoon, suokappaleen alle, noin 3cm päähän.
3. Naputtele kuorta kevyesti puukon kahvapäällä, jotta se lähtee irti puuytimestä. Älä vahingoita kuorta ja irrota se kevyesti kiertäen.
4. Tee puuytimeen vuolemalla litteä ilmaontelo suokappaleesta ilma-aukkoon.
5. Pujota pajunkuori takaisin varren päälle ja soitto voi alkaa.

Ohjaajalle:

- Pajupilli ei aina heti toimi, joten tekemisen voi aloittaa pienillä viilloilla, joita voi suurentaa tarpeen mukaan.

Muuta:

- Lisää vinkkejä ja mallikuvia pillin tekemiseen löydät netistä hakusanalla `pajupilli`.

Muovaile ruohomassasta

Ruhosta syntyy samanlaista massaa kuin paperistakin. Eri vuodenaikoina massan sävy vaihtelee, keväällä saat vaaleampaa ja syksyllä tummemman vihreää. Massasta voi tehdä erilaisia muotoja ja päällystää vaikka kulhoja.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
					■						
					■						

■ Milloin mahdollista? ■ Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

Toiminnan kesto:

1,½ h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Nurmisilppua
- Kidesoodaa
- Tapettiliisteriä
- Vehnäjauhoja
- PVA-liimaa (esim. Erikeeperiä)
- Hienoa hiekkaa
- Iso kattila, monitoimikone

Työohje:

1. Keitä ruohosilppu vedessä jossa on 20% kidesoodaa jokaista nurmikiloa kohti. 1Kg nurmea, 200g kidesoodaa
2. Nurmimassa on valmista, kun kuidut ovat pehmeät ja irtoavat helposti toisistaan.
3. Huuhdo sooda pois ja hienonna massa nuijimalla sitä pussissa sekä sekoittamalla monitoimikoneessa.
4. Sekoita alla olevan reseptin mukaisesti nurmimassaan lisäaineita. Massan tulee olla savimaista.
5. Tee ristikoita, erilaisia muotoja tai päällystä esineitä. Ristikoiden ja kolmiulotteisten muotojen tukena voi käyttää esimerkiksi pajua.

Ohjaajalle:

- Keräävästä ruohonleikkurista saa hyvää silppua ruohomassaan.
- Massan resepti: 1kg jauhettua ja valutettua keitettyä nurmikkoa, 1dl valmista tapettiliisteriä, 2dl vehnäjauhoja, 2rkl PVA-liimaa, noin 0,5dl hiekkaa

Muuta:

- Tarkempia ohjeita Sari Saarikosken kirjasta Kaislakraanssista heinähelmeen

Keraamiset kylvökyltit

Kaikki pienet taimet näyttävät alkuvaiheessa samalta. Myöskään aloitteleva puutarhuri ei aina tunnista kasveja. Tähän tarkoitukseen sekä kasvimaan kaunistukseen on nimikyltit erinomaisia. Savesta tehdyt kyltit kestävät vuodesta toiseen ja niitä on hauska tehdä, kuin piparkakkujen leipomista.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
—————											
		—	—								

————— Milloin mahdollista? ——— Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- varovaisuus pitkien ja ohuiden saviluiskien käsittelyssä

Toiminnan kesto:

½-1 h

Kustannukset:

€ **€€** €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Valko- tai punasavea
- Kaulin, veitsi, työalustat, piikki tai kynä kirjoittamiseen
- Mahdollisuus keramiikan polttoon
- Kupari- tai rautaoksidia
- Kirkasta lasitetta

Työohje:

1. Vaivaa savesta ilmakuplat pois ja kauli se litteäksi. Käännä ”taikinaa” kaulinnan välillä ettei se tartu kiinni alustaan. Jätä kaulittu levy vähintään 1cm paksuiseksi.
2. Piirrä saveen kyltin ääriiviivat ennenkuin leikkaat läpi koko levyn.
3. Ota ylimääräinen savi pois leikatun muodon ympäriltä ja nosta pala varovasti lastan avulla, jottei se jää kiinni alustaan.
4. Silota reunat ja kuvioi kyltti joko terävällä työkalulla raapien kirjoittamalla tai leimasinkirjaimilla.
5. Raakapolton jälkeen tee valitsemasi pintakäsittelyt, metallioksidia tai lasitetta.

Ohjaajalle:

- Voitte viimeistellä kyltit hankaamalla niihin raakapolton jälkeen keramiikan metallioksidia esim. kupari- tai rautaoksidia ja laittaa kirkasta lasitetta päälle.
- Kylttien mallin voi suunnitella ja piirtää ensin paperille, jolloin sitä on helppo käyttää kaavana saadakseen samanmuotoisia kylttejä.

Muuta:

- Valitse keramiikan polttolämpötilat saven mukaan! Matalapolttainen punasavi sulaa korkeassa poltossa.

Suhistuspuu

Puupärrä eli suhistuspuu on puusta, kivistä tai luusta tehty muinaisoinin, jota on käytetty niin rituaaleissa, villieläinten karkoittamisessa kuin viestittämisessä. Soitinta on käytetty ympäri maailmaa, rautakaudelta asti.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12

— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- työkalujen käyttö

Toiminnan kesto:

1 h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Puuta
- Vahvaa narua (esim. haukisiimaa) saha, puukko, pora
- Valinnainen: kaiverrustaltta, vahaliitu, maalia

Työohje:

1. Voit käyttää pärrään joko löytöpuuta metsästä tai sahatavaraa. Pärrän tulisi olla mitoiltaan noin 25 x 5 x 1 cm. Sahaa puu oikeaan pituuteen.
2. Vuole pärrän päät pyöreäksi ja poraa reikä toiseen päähän keskelle puukapulaa. (Katso kuva)
3. Kiinnitä reikään vahva naru, jätä noin metrin verran pituutta pyöritys-naruun.
4. Pyöritä pärrää isossa tilassa, mieluiten ulkona jossa se ei osu mihinkään.

Ohjaajalle:

- Pärrän ei tarvitse olla juuri osoitettujen mittojen kokoinen, mutta liian pieni pärrä ei pyöri kunnolla.
- Voit koristella pärrää kaivertamalla, maalaamalla tai liekittämällä.
- Mallin pärrä on kaiverrettu ja väritetty vahaliidulla.

Muuta:

- Ohjeita suhistuspuun valmistukseen löydät netistä hakusanalla `suhistuspuu ohje`.

Toukokuu

Kesäkuu

Kasvivärjäys

Kesäkuussa alkaa olla monien kasvivärjäyksessä käytettävien kasvien paras keruu-aika. Ja tässä vaiheessa viimeistään on hyvä tutustua aiheeseen ja valmistautua loppukesän keruuseen. Värjämiseen voi käyttää vaikkapa koiranputkea, koivunlehteä, nokkosta tai pajua. Värien lopputulokseen vaikuttaa keruu-aika. Alkukesällä värit ovat helempiä.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
—————											
					—	—					

————— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- ohjeiden seuraaminen

Toiminnan kesto:

1+1 h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Värjättävää luonnonmateriaalia esim. villalankaa, puuvillakangasta
- Lämpömittari 1-100°C
- Värjäyskasveja
- Vettä, isoja kattiloita, alunaa, vaaka

Työohje:

1. Lankoja värjätessä kerät on hyvä purkaa vyyhdeille ja purettua alunalla etukäteen. Alunaa tulee liemeen 15% langan painosta, vettä 25litraa per lankakilo. Liota alunaa pieneen määrään lämmintä vettä ja sekoita sitten kattilan vetaan. Kostuta langat puhtaassa vedessä ja sitten laita ne alunaveteen. Nosta lämpötila 60°C asteeseen ja pidä siinä tunti.
2. Tunnin kuluttua anna lankojen jäähtyä kattilassa. Ripusta ne sitten kuivumaan tai värjää heti.
3. Keitä värjäysliemi tuoreista tai kuivista kasveista ensin ohjeen mukaan ja siivilöi se. Esimerkiksi iso muovikassillinen koiranputkea riittää 400g langan värjäämiseen. Keitä koiranputkea 1h, vettä saa olla juuri sen verran, että kasvit peittyvät.
4. Laita kosteat langat väriliemeen. Lientä on hyvä olla 30l / lankakilo, jotta väri on tasainen. Lisää tarvittaessa vettä.
5. Kuumenna liemi 80°C asteeseen. Anna lankojen olla väriliemessä tunti.
6. Huuhtelee langat huolellisesti. Lisää viimeiseen huuhteluveteen loraus etikkaa, jotta langan suomet menevät kiinni.

Ohjaajalle:

- Kasvivärjäyksestä on olemassa lukuisia ohjeita ja reseptejä kirjoissa ja Internetissä. Lämpötilan mittaamiseen voi käyttää esimerkiksi paistimittaria.
- Ylemmässä kuvassa on toisessa kattilassa värimorsinkoa, josta saa sinistä, ja toisessa puretuksessa olevia lankoja. Alemmassa kuvassa on koiranputki, josta saadaan vaaleaa, vihertävänkeltaista väriä.

Huosiain

Huosiain on vanhanajan patasuti. Ennen ”patapataa” kattilat jynssättin tuohella puhtaaksi. Tuohi ei naarmuta kattilan pohjaa ja tulee puhdasta. Ripusta huosiain kuivumaan käytön jälkeen niin se on pitkäikäinen.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
—————											
					—	—					

————— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

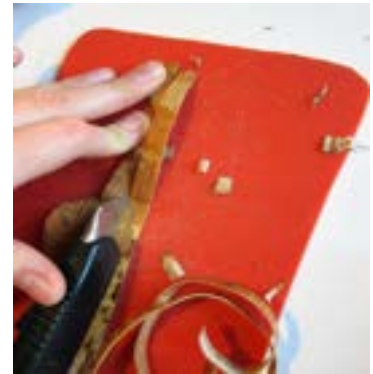
- mattoveitsen käyttäminen, solmiminen

Toiminnan kesto:

1 h

Kustannukset:

€ **€€** €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Koivun tuoheta noin 20x20cm pala yhteen huosiaineeseen
- Vahvaa sidontalankaa esim. ohut kalalanka, haukisiimaa eli pellavanarua
- Mattoveitsi, leikkuualusta, metalliviivain

Työohje:

1. Leikkaa tuohesta sentin paksuisia suikaleita jotka ovat vähintään 15cm pitkiä.
2. Tee suikaleista viiden kappaleen nippu niin, että tuohet ovat samoin päin. Sido vahvalla langalla keskeltä kiinni.
3. Sido vastakkaiseen suuntaan lisää tuohia muutama kerrallaan niin, että nipussa on haluttu määrä, tuohisuikaleita, noin 20 kpl.
4. Sido haukisiimalla tai kalalangalla koko nippu vielä keskeltä tiukasti kiinni ja tee langanpäistä ripustin.
5. Laita nippu kiehuvaan veteen jotta tuohi käpristyy. Nosta se vedestä ja irrota kerroksittain käpristyneet suikaleet toisistaan. Upota kiehuvaan veteen vielä toisen kerran.

Ohjaajalle:

- Suikaleiden leikkaaminen onnistuu helpoiten käyttämällä metalliviivainta mattoveitsen ohjurina.

Muuta:

- Lisää askarteluohjeita tuohesta löydät netistä esimerkiksi hakusanalla `tuohi askartelu`.
- Ohje huosiaineeseen Sari Saarikosken kirjassa Kaislakranssista heinähelmeen.

Saunavihta tai vasta

Mitä olisi suomalainen suvi ilman saunaa ja vihdantuoksua? Tuoksun saa myös tuomalla koivunoksia löylyhuoneeseen, mutta vihtomiseen tarvitaan jo isompi nippu. Alkukesän lehdet ovat vielä pehmoisia ja vihtakin on lempeä. Perimätiedon mukaan uuden kuun 7.-9. päivä tehdyissä vihdoissa kestää lehdet parhaiten. Tee vihtoja vaikka talven varalle pakastimeen!

Pixmac

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
				—							
				—							

Milloin mahdollista?

Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- sormivahvuus

Toiminnan kesto:

½-1 h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Koivun oksia (noin 40cm pituisia)
- Oksasakset tai terävä puukko

Työohje:

1. Selvitä, mistä saa kerära koivunoksia ja kysy lupa metsänomistajalta.
2. Karsi pienet alaokset ja katko oksia samanmittaisiksi. Lado oksat järjestyksessä tasamittaisiksi. Laita lyhyemmät oksat oksakimpun reunoille.
3. Tee notkeasta koivunoksasta noin vihdan ympärysmittainen kokoinen rengas, mieluummin pienempi kuin isompi, kiertämällä oksaa itsensä ympäri niin, että muodostuu pieni ”kranssi”.
4. Pakota oksanippu, eli vihdan kädensija, renkaasta läpi.

Ohjaajalle:

- Jos kiinnitys-vitsas on hankala, voitte käyttää sitomiseen myös esimerkiksi pyörän sisäkumista leikattua lenkkiä tai pellavanarua. Rautalankaa ei suositella, sillä se kuumenee löylyissä.

Muuta:

- Netistä löytyy tietoa ja ohjeita saunavihdoista hakusanalla `saunavihta`.

Kuva: Pixmac

Tuohihelmet

Tuohesta on moneksi. Siitä voi tehdä ropposia, pannunalusia, pesupalloja ja koruja. Helmien tekniikka on yksinkertainen ja niiden valmistaminen onnistuu vaikka metsässä, jos vain mukana on sakset ja liimaa.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
—————											
					—						

————— Milloin mahdollista?

— Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- saksien käyttö, sorminäppäryys

Toiminnan kesto:

½-1 h

Kustannukset:

€ **€€** €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Koivun tuohta
- PVA-liimaa (esim. Erikeeper)
- Sakset, tikku tai sukkapuikko

Työohje:

1. Ota tuohta juuri kaadetusta puusta. Elävästä puusta ei saa ottaa tuohta.
2. Leikkaa tuohesta noin 2cm korkea ja vähintään 10 cm leveä, kolmionmuotoinen suikale. Huomioi leikatessa tuohen luonnollinen kiertymissuunta, koska vastapäivään kiertäminen on aina hankalampaa.
3. Levitä liimaa suikaleelle niin, että helmen ensimmäiseen, sisimpään kerrokseen, ei tule liimaa.
4. Kieritä tuohi tiukasti neulepuikon tai tikun ympärille. Ota pian pois, ettei kierroksien välistä puristautuva liima kiinnity puikkoon.
5. Purista ja pidä kiinni helmestä noin viisi minuuttia tai sen aikaa, että liima alkaa pitää ja kierrokset eivät enää purkaudu.

Ohjaajalle:

- Erikokoisia helmiä saat pidentämällä, kaventamalla tai paksuntamalla suikaletta. Myös tuohen paksuuteen kannattaa kiinnittää huomiota; yli millin paksu tuohi on jo liian jäykkää kiertymään helmeksi. Ohuesta tuohesta voi tehdä erityisen pitkän suikaleen, näin pintakuviosta tulee kauniin kierteinen.
- Tuohi käpristyy rullalle kun sen laittaa kiehuvaan veteen. Jos paksu tuohi temppuilee, sen voi ”esitavuttaa” kastamalla kiehuvaan veteen.

Saunavihta tai vasta

Mitä olisi suomalainen suvi ilman saunaa ja vihdantuoksua? Tuoksun saa myös tuomalla koivunoksia löylyhuoneeseen, mutta vihtomiseen tarvitaan jo isompi nippu. Alkukesän lehdet ovat vielä pehmoisia ja vihtakin on lempeä. Perimätiedon mukaan uuden kuun 7.-9. päivä tehdyissä vihoissa kestää lehdet parhaiten. Tee vihtoja vaikka talven varalle pakastimeen!

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
				—							
				—							

Milloin mahdollista?

Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- sormivahvuus

Toiminnan kesto:

½-1 h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Koivun oksia (noin 40cm pituisia)
- Oksasakset tai terävä puukko

Työohje:

1. Selvitä, mistä saa kerää koivunoksia ja kysy lupa metsänomistajalta.
2. Karsi pienet alaokset ja katko oksia samanmittaisiksi. Lado oksat järjestyksessä tasamittaisiksi. Laita lyhyemmät oksat oksakimpun reunoille.
3. Tee notkeasta koivunoksasta noin vihdan ympärysmittainen kokoinen rengas, mieluummin pienempi kuin isompi, kiertämällä oksaa itsensä ympäri niin, että muodostuu pieni ”kranssi”.
4. Pakota oksanippu, eli vihdan kädensija, renkaasta läpi.

Ohjaajalle:

- Jos kiinnitys-vitsas on hankala, voitte käyttää sitomiseen myös esimerkiksi pyörän sisäkumista leikattua lenkkiä tai pellavanarua. Rautalankaa ei suositella, sillä se kuumenee löylyissä.

Muuta:

- Netistä löytyy tietoa ja ohjeita saunavihdoista hakusanalla `saunavihta`.

Puupöllö

Isoista ja pienistä puukiekoista saa hauskoja pöllöjä. Pöllön voi laittaa ulos puuhun tai siitä voi tehdä vaikka seinäkellon.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
—————											
					—						

————— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- naulaaminen

Toiminnan kesto:

1 h

Kustannukset:

€ **€€** €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Yhteen pöllöön yksi iso puukieppo ja kolme pienempää
- Saha, hiomapaperia, PVA-liimaa (esim. Erikeeper), vasara, nauloja
- Nahkapaloja
- Jos haluat maalata; tarvittavat petsiä tai vastaavaa vesiohenteista maalia

Työohje:

1. Sahaa puisia kiekkoja eripaksuisista puupölleistä. Hio sahauspintoja kevyesti. Jos maalaat, maalaa vartalokiekko ja silmät ennen kokoamista puupetseillä tai vesiväreillä.
2. Lohkaise yhdestä pienestä puukiekosta pöllölle varpaat ja nenä. Ne voi tehdä myös nahasta kuten mallikuvassa.
3. Leikkaa nahkasta hapsut kulmakarvoiksi ja siiviksi ja liimaa ne isoon kiekkoon.
4. Naulaa silmät ja nenä kiinni, liimaa varpaat.
5. Tee ripustuskoukku taivuttamalla puoliksi naulattu naula kaareksi pöllön pään päälle.

Ohjaajalle:

- Valitse pöllöjen maalit käyttötarkoituksen mukaan. Ulkotiloissa oleskeleville pöllöille on hyvä laittaa säänkestäviä maaleja, kuten puupetsejä. Sisätiloissa vesiväritkin käyvät hyvin.

Tammenterho korvakorut

Koruja on mukava askarrella pienistä luonnon ihmeistä. Nämä korut on tammenterhoista, joita löytyy syksyllä maasta. Tammenterhojen kannat lähtevät helposti irti toisistaan. Tässä mallissa se vain hyvä asia, kunhan molemmat puoliskot löytyvät.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
—————											
							—				

————— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- sorminäppäryys

Toiminnan kesto:

½-1 h

Kustannukset:

€ **€€** €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Tammenterhoja
- Kontaktiliimaa (tai vastaava vahva, joustava liima)
- Pieniä puisia helmiä
- Korvakorukoukkuja ja -piikkejä
- Korupihdit ja piikki (työkalu) reiän tekoon

Työohje:

1. Koverra piikillä varovasti pieni reikä tammenterhon hattuun, reuna on ohuempi ja pehmeämpi kuin keskikohta.
2. Liimaa ja purista kontaktiliimalla hattu ja terho kiinni toisiinsa, samalla korupiikin kanta pysyy paikallaan. Anna kuivua kunnes liima on kovettunut.
3. Pujota terhosta sojottavaan piikkiin muutama helmi matkalle ja jätä sentti varaa lenkin tekoon.
4. Tee korupiikin päähän suljettu silmukka pihdeillä. Avaa korvakorukoukun lenkki ja pujota tammenterhoa kannatteleva korupiikki lenkkiin. Sulje koukun ripustuslenkki ja koru on valmis.

Ohjaajalle:

- Koruja voi tehdä muistakin pienistä aarteista, esim. lepän urvuista, marjoista tai siemenkodista.
- Kontaktiliima on hyvä luonnonmateriaalien liimaukseen, sillä liimasauma jää joustavaksi mahdollisen kuivumisesta johtuvan koonmuutoksen takia.

Mobile pihlajanmarjoista

Syksyinen mobile on kaunis pitkään, sillä marjat säilyttävät värinsä kuivuessaan. Mobilen voi laittaa ulos tai sisään. Pihlajanmarjoja löytyy helposti ja niitä saa poimia jokamiehen oikeuksin, paitsi piha-alueilta. Voit kuitenkin kysyä kohteliaasti lupaa marjojen keräämiseen piha-alueilta.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
						—					
							—				

— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- neulalla marjojen pujottelu

Toiminnan kesto:

1 h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Pihlajanmarjoja
- Pajunoksia tai paksua rautalankaa
- Vahvaa lankaa
- Sakset, isosilmäisiä, kapeita, pitkiä neuloja
- Erilaisia kuivattuja koristeita

Työohje:

1. Taivuta paju kaksin kerroin ympyrän muotoiseksi ja sido päät renkaaseen itsensä ympärille niin, että rengas pysyy paikoillaan. Voit varmistaa liitoksen rautalangan pätkällä.
2. Pujota lankaan ensin alin isompi esine ja tee solmu langan päähän, jottei kaikki marjat putoa.
3. Pujota marjoja lankaan niin monta kunnes pituus on sopiva (noin 20 cm) ja kiinnitä lanka neulalla pajun oksien väliin pujottaen ja solmien lanka kiinni. Tee marjanauhoja 4-6 kpl, ripusta ne pajurenkaaseen tasaisin välimatkoin, jotta tasapaino säilyy. Helminauhat voi jättää eripituisiksi ja koristella eri tavoilla.
4. Ota lopuksi kaksi yhtäpitkää narua (vahvempaa kuin pujottelulanka) ja kiinnitä ne molemmista päistään pajurenkaaseen. Nosta mobile narujen keskeltä ja tee solmu kohtaan, jossa mobile on tasapainossa.

Ohjaajalle:

- Orapihlajanmarjat ovat hieman isompia kuin tavallisen pihlajan marjat ja niitä voi myös käyttää askartelussa.
- Alimmat koristeet voi myös jättää pois, mutta silloin kannattaa solmia vaikka pieni oksa langanpäähän etteivät marjat kuivuessaan putoa solmun läpi.

Aurinkovärjäys

Aina värjäyksessä ei tarvitse keittää väriä kattilassa eikä tuputtaa sabluunien läpi. Aurinkovärjäys on hauska ja energiaystävällinen värjäysmuoto, eikä lopputulos ole aina sitä, mitä ajatteli. Tämä työ onnistuu parhaiten aurinkoisena päivänä, vaikka kuvioiden muodostuminen perustuukin kuivumiseen eikä auringonvaloon.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
—											
					—						

— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- siveltimen käyttö

Toiminnan kesto:

2 h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Puuvillakangasta
- Mustaa jätessäkkiä pöydän suojaamiseen
- Valmista kangasväriä
- Leveitä maalipensseleitä
- Suihkepullo
- Litteitä kasvien lehtiä
- Silitysrauta ja -lauta

Työohje:

1. Suojaa työalusta muovilla. Musta muovi on hyvä, sillä se kerää samalla auringonlämpöä.
2. Levitä kangas alustalle ja kastele se läpikotaisin vedellä. Lammikoita ei saa muodostua.
3. Laita kasvien lehtiä tai muovista leikattuja muotoja kankaan päälle. Muodon tulee olla hyvin litteä, tiiviisti kangasta vasten. Painele muodot kiinni märkään kankaaseen.
4. Levitä kankaalle ohennettua kangasväriä (noin puolet vettä ja puolet kangasväriä) siveltimellä, sienellä tai ruiskuttamalla väriä kuvioiden päälle. Jätä kuivumaan aurinkoon, poista kasvit ja muut muodot vasta, kun kangas on kauttaaltaan kuiva.
5. Kiinnitä väri kankaaseen silittämällä kangas nurjalta puolelta

Ohjaajalle:

- Kangasta voi kirjailla myös rypyttämällä, rypyjen huippukohtiin jää vaaleita kohtia ja alas tummempia. Kasvien ”varjoja” voi myös viimeistellä kirjonnalla, tehkää tilkuista vaikka tyynt. Auringon energiaa värjäyksessä voi kokeilla myös purkeissa, joihin laitetaan värjättävä materiaali, esim. villa, vettä ja väriaine, ja jätetään päiväksi auringon paahteeseen. Hakusanoilla ”solar dyeing” löytyy ohje.

Muuta:

- Lisää vinkkejä ja ohjeita saat netistä hakusanalla `aurinkovärjäys`.

Ohjeet ja kuvat: Anna Puolakka

Kasvipaperi

Erilaisista heinistä, osmankäämistä, ruohosta ja oljesta voi tehdä itse kaunista paperia. Kasvimassan työstäminen vaatii hieman aikaa, mutta on sen arvoista. Itse tehdystä papereista voi myöhemmin askarrella kauniita kortteja tai sitten märillä arkeilla voi päällystää erilaisia muotoja. Kokeile vaikka tehdä lampunvarjostin ilmapallon päälle.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
—											
						—					

— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- molempien käsien käyttö, kärsivällisyys

Toiminnan kesto:

1 h

Kustannukset:

€ **€€** €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Kasveja
- Kidesoodaa
- Iso kattila, paperinvalmistuksessa käytettävä viira, pesusieni, teho- tai sauvasekoitin, imukykyinen alusta esim vaneri, kipsilevy tai tiskiliina ("Sifonet")

Työohje:

1. Pilko kasvikuituja esim. litran verran kattilaan pieneksi silpuksi. Lisää kasvimateriaaliin verrattuna n. 5% kidesoodaa. Vettä yksi litra.
2. Keitä 1-2 h kunnes kuidut ovat pehmenneet. Huuhtelee kidesooda pois, älä kasvikuituja.
3. Hienonna tehosekoittimella runsaan veden kanssa, jotta pilkkoutuminen olisi helpompaa.
4. Kaada massa laakeaan astiaan, jonne mahtuu viira. Seoksen oikean paksuuden oppii tuntemaan käsillään, sen kuuluisi soljua sormien läpi. Liian laihasta seoksesta tulee liian ohuita papereita jotka ovat vaikeita irrottaa ja jatko työstää.
5. Nosta viiralla massaa astiasta, anna veden valua pois. Ylimääräiset vedet voit imeä sienellä viiran alapuolelta. Käännä viira ylösalaisin alustaa vasten ja painele paperiarkki irti viirasta sienen avulla. Nosta viira pois varovasti ja jätä paperi kuivumaan.

Ohjaajalle:

- Mallikuvan paperi on osmankäämistä ja nokkosesta, keskikuvassa olkisilppua keitetään pehmeäksi ja alimmaisessa kuvassa ruoho-paperiseosta nostetaan viiralla

Muuta:

- Lisätietoa voit hakea netistä esimerkiksi hakusanalla `paperia kasvikuidusta`.

Tuoksupussit

Säilö kesän tuoksut talteen! Kuivata kasvattamasi yrtit nipuissa roikuttaen. Iahduta itseäsi tai ystävää itse tehdyllä tuoksupussilla. Voit somistaa pussin omavalintaisella kankaalla, pitsillä tai silkinauhalla.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
					—						
					—						

— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- ompelukoneen käyttö

Toiminnan kesto:

1 h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Kangasta, joka läpäisee ilmaa, esim. puuvillakankaat
- Tuoksuvia yrttejä (esimerkiksi laventelia tai rosmariinia)
- Koristenauhaa
- Ompelukone

Työohje:

1. Leikkaa noin 12x8cm kokoiset palat kankaasta. Jos teet koristenauhoja tms, ne ommellaan kankaan oikealle puolelle ennen kuin sivusaumat ommellaan yhteen.
2. Ompele sivusaumat oikealta puolelta, läheltä kankaan reunaan, yhteen kolmelta sivulta. Leikkaa kulmista ylimääräinen kangas pois.
3. Käännä työ nurin ja ompele nurjalta puolelta saumat ”piiloon”. Näin saumoista tulee tiiviit ja huolitellut.
4. Täytä pussi kuivatuilla yrteillä ja ompele viimeinen sivu kiinni.
5. Nyt voit laittaa tuoksupussin esim vaatekaappiin antamaan tekstiileille hyvää tuoksua.

Ohjaajalle:

- Jos on käytettävissä saumuri, ei tarvitse tehdä kaksinkertaisia saumoja. Tikin pituus kannattaa kuitenkin säätää lyhyeksi, niin saumoista ei ala käytössä tulla yrttien ”roskia” ulos.
- Kuivista koivunlehdistä voi myös tehdä löylytuoksupusseja, jotka laitetaan löylyveteen likoamaan.

Heinäkuu

Ohjeet ja kuvat: Anna Puolakka

Kesäinen kranssi

Kransseja on monenlaisia, tässä yksi idea kesäiseen tai talviseen kranssiin, riippuu mihin vuodenaikaan se tehdään. Osmankäämin keruaika on elokuussa parhailaan, mutta sitä voi kuivattuna säilyttää talven askarteluihinkin.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
—————											
					———						

————— Milloin mahdollista? —— Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- solmujen tekeminen osmankäämistä

Toiminnan kesto:

1 h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Kranssipohja
- Pellavakuitukangasta
- Kuivattua osmankäämiä
- Tuolta
- Ripustukseen rautalankaa tai nauhaa

Työohje:

1. Tee ensin mahdollisimman tasalaatuinen kranssipohja pajusta, risusta tai vastaavasta materiaalista.
2. Leikkaa pellavakuitukankaasta noin 5cm paksuja suikaleita ja päällystä kranssi suikaleilla.
3. Tee tukeva ripustuslenkki läpi pellavakankaan.
4. Solmi kostutettuja osmankäämiä pellavakankaan päälle, voit vaikka solmia tai liimata päät taustapuolelle. (Katso kuva).
5. Koristele kranssi tuohenpalalla ja osmankäämirusetilla, kiinnitä kuumaliimalla.

Ohjaajalle:

- Kranssipohjan voi tehdä itse tai hankkia valmiita kranssipohjia. Ohjeita risukranssipohjan työstämiseen löydät marraskuun osiosta.

Muuta:

- Kranssia voi varioida myös tammenterhoilla, kaarnalla, kuivakukilla, tms.
- Samaa pohjaa voi käyttää useampaan kranssiin vuodenaikojen mukaan.

Kranssi kuivakukista

Tämän kranssin voi tehdä vielä pitkälle syksyllä, sillä ohjeessa käytetyt olkikukat ja ikiviuhkot säilyttävät värinsä pitkän aikaa korjuun jälkeen. Aurinkoinen piriste syyspäivään syntyy nopeasti, kranssipohjaan on hyvä pistellä lyhyitä kukanvarsia.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
—————											
							—				

————— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- sommittelutaito

Toiminnan kesto:

½-1 h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Oasis-kranssipohja
- Kuivakukkia
- Ripustuslenkki esimerkiksi rautalangasta.
- Sakset

Työohje:

1. Ota kesällä kuivatut kukat esille ja leikkaa ne noin 1-2cm pituisiksi. Karsi myös ylimääräiset lehdet kukkien alapinnoilta.
2. Suunnittele ja sommittele kukista esteettinen kokonaisuus kranssipohjan peitteeksi.
3. Jos haluat symmetrisen sommitelman, aloita keskeltä ja sijoita isot olkikukat tasaisin välimatkoin.
4. Täytä keskellä olevien olkikukkien välit pienemmillä.
5. Reunat on täytetty keltaisella sini-ikiviuhkolla. Kukkavarsi on leveähkö, joten niillä saa helposti tuuheutta kranssiin. Asettele kukat lomittain, hieman viistosti kranssin sisään painaen.

Muuta:

- Muita hyviä kasvatettavia kuivakukkia ohjeessa mainittujen lisäksi ovat jänönhätä, ikikulta, helminukkajäkkärä, kultahehku, herttaikikukka ja paperikukka.
- Luonnonkasveista pietaryrtti ja siankärsämä sopivat myös erinomaisesti kuivatukseen.

Keraamiset lehtialustat

Lehtien ruodit ovat kauniita ja niitä on helppo jäljentää erilaisiin massoihin. Painamalla ruodin saveen, voi tehdä kauniin alustan saippuulle, kynttilälle tai miksei pöydän herkuille. Tätä mallia voi tehdä niin pitkälle syksyyn, kun on lehtiä puissa.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
					—						
						—					

— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- kauliminen käyttö ja littanan muodon työstäminen

Toiminnan kesto:

1 h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Savea
- Erikokoisia isoruotisia lehtiä
- Kaulin, juomapilli, veitsi ja lasta
- Metallioksidia
- Mahdollisuus saven polttoon

Työohje:

1. Tee ensin savesta pieni pallo ja painele siitä ilmapuhalin pois.
2. Kauli savi noin 1cm paksuiseksi, kääntele sitä välillä, ettei se juutu alustaan. Käännä työ viimeisen kerran ennen lehtikuvion kaulimista.
3. Lisää viimeiseen kaulintaan lehti, ruodit saveen päin ja kauli päältä hellävaroen, mutta huolellisesti jotta kuvio toistuu saveen.
4. Leikkaa veitsellä kuvion ympäriltä ylimääräinen savi pois ja irrota lehti.
5. Jos lehdestä tulee saippuakuppi, paina pillillä reikiä pohjaan, että myöhemmin käytössä vesi pääsee valumaan pois.
6. Nosta varovasti lehtilaatta kuivumaan, tasaiselle alustalle tai paperista taivutetun renkaan päälle, jos sille halutaan hieman ylöspäin suuntautuvat laidat. (katso kuva)
7. Raakapolta työ sen kuivuttua ja levitä ruoteisiin siveltimellä hieman metalli tai kuparioksidia, niin saat lehden kuvion esiin. Pyyhi ylimääräinen oksidi pois sienellä. (katso kuva). Päälle voi laittaa värittömän lasitteen.

Ohjaajalle:

- Valitse lasite saven mukaan. Valmiiseen tuotteeseen kannattaa kiinnittää silikoniset pohjatassut, jos sitä käytetään kylpyhuoneessa. Näin tuote pysyy hyvin paikoillaan eikä naarmuta lavuaarin tasoja.

Pihlajanmarjapallo

Pieni ja punainen päivän piriste syntyy pallosta, joka on päällystetty pihlajanmarjoilla. Pihlajanmarjat ovat hyviä askartelumateriaaleja, sillä ne ovat kiinteitä eikä niistä valu nestettä. Pallon voi laittaa vaikkapa kattaukseen koristeeksi.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12

■ Milloin mahdollista? ■ Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

Toiminnan kesto:

1 h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Sammalta tai oasis-pallo
- Pihlajanmarjoja
- Rautalankaa
- Reilusti metallisia, nupittomia neuloja (löytyy kangaskaupoista)

Työohje:

1. Tee sammalesta haluamasi kokoinen pallo.
2. Kieputa rautalankaa pallon ympärille muutama kierros niin, että se pysyy kasassa.
3. Päätele rautalangan päät kietomalla ne toisiinsa ja tee ripustuslenkki.
4. Pistele tasapäisillä, metallisilla nuppineuloilla pallon pinta täyteen pihlajanmarjoja.
5. Ripusta pallo koristeeksi sisään tai ulos

Ohjaajalle:

- Sammalen keräämiseen tarvitaan maanomistajan lupa. Jos on isoja ryhmiä, eli sammalta tarvitaan runsaasti, kannattaa käyttää pohjamateriaalina mieluummin kukka-asetelmiin tarkoitettuja oasis- tai kuivapalloja.

Muuta:

- Linnut tykkäävät pihlajanmarjoista, joten ulkona valmis pallo saattaa tulla syödyksi.

Villalangan värjääminen sipulinkuorilla

Neulominen antaa vielä enemmän iloa, jos langat ovat itsevärjättyjä. Kasveilla voi värjätä muitakin luonnonkuituja kuten kangasta ja niintä. Mahdollisuuksia eri väreihin ja värjäysmateriaaleihin on paljon, tässä on yksi helppo keino aloittaa uusi harrastus.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
—————											
							———				

————— Milloin mahdollista? ——— Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- lankojen ja vyyhtien käsittely

Toiminnan kesto:

1+1 h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

1. Villalankaa (voi olla sekoitetta)
2. Sipulinkuoria
3. Alunaa (saa apteekista)
4. Suojahanskoja, kattila, lämpömittari 0-100°C, sekoitustikku tai kauha
5. Etikkaa

Työohje:

1. Siivoa lähikaupan sipulilaarista ylimääräiset sipulin kuoret tai kerää niitä talteen ruoanlaiton yhteydessä. Mitä enemmän sipulin kuoria, sitä tummenman värin saat.
2. Laita sipulin kuoret kattilaan veden kanssa niin, että ne peittyvät.
3. Kiehauta kuoria 30 min ja siivilöi vesi.
4. Laita purettut langat vyyhteinä veteen ja nosta lämpötila 80 °C:en. Anna olla tunti tässä lämmössä.
5. Nosta langat liemestä ja jos värjäämättömiä lankoja on vielä jäljellä, tee toinen värjäys jälkiliemellä samaan tapaan. Huuhtelee langat hyvin, niin ettei väriä enää lähde ja lisää viimeiseen huuhteluveteen loraus etikkaa.

Ohjaajalle:

- Kuvissa tummempi väri on ensimmäisestä keittoliemestä, vaaleampi seuraavasta, niin sanotusta jälkiliemestä. Sipulinkuoria oli noin 200g.

Muuta:

- Ohjeet lankojen puretukseen löytyvät kesäkuun osiosta, mutta puretuksen voi tehdä myös värjäyksen aikana. Ota langat pois liemestä ja lisää alunaa kuivapainon mukainen määrä väriliemeen, kun langat ovat olleet siellä tunnin. Jatka värjäämistä 15 min.

Kranssi vaahteranlehdistä

Syksyn väriiloista sisätiloihin saa tekemällä kranssin vaahteranlehdistä. Kerää pihalta tai lähipuistosta värikkäitä vaahteranlehtiä niin samalla ympäristökin siistiytyy.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12

■ Milloin mahdollista? ■ Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- sorminäppäryys

Toiminnan kesto:

1-2 h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Vaahteranlehtiä
- Vahvaa rautalangaa 1,4mm TAI pajua
- Rautalangaa sidontaan
- Sanomalehteä
- Pihdit rautalangan leikkaamiseen, sakset

Työohje:

1. Tee vahvasta rautalangasta kaksinkertainen rengas, halkaisijaltaan vähintään 20 cm, jotta sitominen onnistuu.
2. Päälystä rautarengas kieputtamalla rypyttettyä sanomalehtisuikaletta sen ympärille, jotta kranssi olisi paksumpi. Voit myös käyttää valmiita kranssipohjia tai pajunoksia.
3. Leikkaa vaahteranlehdistä varret pois, ja halutessasi järjestä lehdet värien mukaan.
4. Kranssin sitominen tapahtuu rautalangalla, yksi vaahteranlehti kerrallaan. Lehti taitetaan kevyesti rullalle ja sidotaan kranssipohjan päälle rautalangalla.
5. Asettele lehtiä myös kranssin sisä- ja ulkokehään, jotta kranssista tulee tuuhea. Viiden sentin matkalle tulee noin kolme lehteä halutusta tuuheudesta ja lehtien koosta riippuen.
6. Päättelä sidonta pujottamalla rautalanka itsensä ympäri ja tee langanpäästä ripustuslenkki.

Muuta:

- Kun kranssi on palvellut aikansa, se on helpointa hävittää polttamalla, jonka jälkeen rautalangat voidaan kerätä metallinkeräykseen.

Lehtirasia

Syksyn lehtien väriloistoa voi tuoda myös sisätilojen sisustukseen tai niistä voi valmistaa kauniita lahjarasioita. Lehdillä päällystäminen onnistuu, kunhan ne on prässätty ja kuivattu hyvin. Tuoreeseen, vahamaiseen puunlehteen liima ei tartu kunnolla.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
							—————				
							—————				

————— Milloin mahdollista? ————— Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- sorminäppäryys, liiman kuivumisvaiheiden arviointi

Toiminnan kesto:

2 h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Pieniä pahvi- tai vanerirasioita
- Prässättyjä lehtiä
- PVA-liimaa (Erikeeper) tai decoupage-lakkaa
- Leveä sivellin

Työohje:

1. Varmista, että prässättyjä lehtiä on riittävästi, niitä saa olla rasian pinta-alaan verrattuna melkein kaksinkertainen määrä, sillä herkkänä materiaalina ne myös rikkoutuvat helposti.
2. Laita liimaa lehden taustapuolelle reilusti ja sitten levitä liimakerros myös siihen kohtaan rasiaa, johon aiot liimata lehden.
3. Kun liima on vähän imeytynyt lehteen, kiinnitä se varovasti painelemalla rasian kylkeen. Purista ylimääräinen liima pois lehden alta ja tasoita lehden pinta.
4. Levitä liimaa myös lehden päälle. Kun liima on pintakuiva, mutta lehti vielä pehmeä, voit vielä tasoitella pintaa varovasti sormilla.
5. Toista vaiheet kunnes rasian pinnassa on haluttu määrä lehtiä. Kun työ on kuivunut, levitä vielä yksi suojaava liimakerros.

Muuta:

- Mallissa on käytetty marja-aronian lehtiä, mutta työhön soveltuvat lähes kaikki lehdet.
- Lehdet, joissa on paksu lehtiruoti, tasoittuvat huonommin kuin sileät lehdet.

Pajuinen pannunalusta

Pajusta on moneksi! Suorat pajunoksat sopivat niin punontaan kuin kudontaan. Jos ei ole kangaspuita käytettävissä, voi solmimalla tehdä kauniin pannunalustan. Paju kutistuu kuivuessaan, joten oksat on hyvä kerätä vähintään kahta viikkoa aikaisemmin sisälle kuivumaan.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
—————											
								———			

————— Milloin mahdollista? ——— Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- sorminäppäryys solmujen teossa

Toiminnan kesto:

1 h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Sormenpaksuista pajuja
- Juuttinarua
- Oksasakset, sakset

Työohje:

1. Leikkaa oksasaksilla kuivuneesta pajuista noin 20 cm pituisia pätkiä.
2. Tee juuttinarusta 55 cm pitkiä pareja kahdeksan kappaletta.
3. Solmi narut päästä umpisolmuun.
4. Laita ensimmäinen paju narujen väliin ja tee uudet umpisolmut mahdollisimman lähelle pajuokeppii. Tee tiukat solmut, jotta pajut pysyvät narujen välissä. Jos paju on tuoretta, se kutistuu kuivuessaan muutaman millin. Ota tämä huomioon solmujen teossa.
5. Toista pajujen lisäämistä niin kauan kunnes pannunalunen on halutun kokoinen.

Ohjaajalle:

- Pajunoksia voi myös kutoa kangaspuilla poppanan, erilaisten luonnonlankojen tai trikookuteen kanssa.
- Lisäksi erilaisilla makramee-solmutekniikoilla saa kauniita käsitöitä pajusta ja luonnonnaruista, ahkera taitaja vaikka kynnysmaton.
- Hitaammat tekijät voivat tehdä ”loimilankoja” vähemmän jolloin myös solmittavaa on vähemmän.

Kaaospallo pajusta

Taipuisa paju vääntyy moneen ja liukas villipajukin kesyyntyy, kun se saa tarpeeksi kavereita viereensä. Kaaostekniikalla voi tehdä varjostimia, koreja tai seinäteoksia. Kaaospallon voi ripustaa parvekkeelle ja laittaa sen sisään jouluvalot. Palloa voi käyttää myös sisällä lampunvarjostimena.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	
								—				
									—			

— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- molempien käsien käyttö

Toiminnan kesto:

1-2 h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Pajua
- Oksasakset
- Rautalankaa
- Pihdit rautalangan leikkaamiseen

Työohje:

1. Kierrä ensin rengas pajusta. Tee sitten toinen rengas, joka menee ensimmäisen renkaan sisään tai päälle. Laita liitoskohdasta rautalangalla kiinni ja tee vielä kolmas tukirengas poikittain, kuten päiväntasaaja maapallon ympärillä. (Olkipallo marraskuun ohjeissa alkaa samalla tavalla.)
2. Kun kolmirunkoinen tukiranka on valmis, ala pujottelemaan pajua vapaalla kaaostyyllillä ympäri palloa niin, että pyöreähkö muoto säilyy.
3. Pujottele pitkiä ja lyhyempiä pajuja niin, että pallo on tiivis ja tukeva. Rautalangalla voi varmistaa liitoskohtia.

Ohjaajalle:

- Villipajua voi kerätä maanomistajan luvalla tienvarsilta ja metsistä. Pajua voi myös ostaa valmiina nippuina, mutta silloin sen käyttö vaatii liotusta ennen käyttöä.
- Kaaospunonta on vapaa pujottelutapa ja Googlen hakusanalla ”kaaospunonta” löytyy lisää mallikuvia.

Tuulikello

Tuulikello soittaa luonnollista säveltä, Afrikassa sen uskotaan tuovan hyvää onnea. Oman tuulikellon voi ripustaa vaikka parvekkeelle elleivät naapurit pahastu kellon äänestä.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
—————											
		—									

————— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- pujottelu, sahaaminen, poraaminen

Toiminnan kesto:

1 h

Kustannukset:

€ **€€** €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Tuulikellon soittokellot (askartelukaupoista)
- Oksanpätkä, simpukoita, helmiä
- Pellavanarua
- Saha, pora, sakset

Työohje:

1. Valitse oksasta sopiva kohta kellon rungoksi ja sahaa oksa sopivan pituiseksi, noin 10-20 cm. Pora puuhun reiät kelloputkien ripustukseen 2-3 cm päähän toisistaan. Varmista, että pellavanaru mahtuu kaksinkerroin poratun reiän läpi.
2. Jos sinulla ei ole valmiita soittokelloja, voit tehdä ne alumiiniputkesta sahaamalla. Pora reiät putkien päähän, noin 0,5-1 cm reunasta, ripustamista varten. Tähän tarvitsee rautasahan ja mieluiten pylväsporakoneen.
3. Pujota pellavanaru puun, helmen tai simpukan ja soittoputken läpi takaisin samasta puun reiästä. Tee umpisolmu ja vedä solmu tiukasti puuhun.
4. Kolmikielisessä tuulikellossa keskimmäistä putkea kannatteleva naru on samalla ripustuslenkki, joten tee siihen reilusti pidempi naru.
5. Kun kaikki soittokielet on kiinnitetty, tuulikello on valmis. Samalla tavalla voi tehdä myös pyöreän tuulikellon, yläkappaleen vain tulee olla pyöreäksi muotoiltu, vaikkapa sahattu puupölistä.

Ohjaajalle:

- Rautalangasta saa käteviä pujotustyökaluja, kuin isoja neuloja, jollaisia myös kangaspuiden sidonnassa käytetään. Taita noin 15 cm pituinen rautalanka kaksinkerroin ja laita pujotettava lanka taitokseen. Rautalangan toinen pää toimii neulan teränä ja taitosilmänä.

Muuta:

- Tuulikellon soittoputket ovat eripituisia, jotta ne soivat eri äänenkorkeuksilla. Kolmiosaisen tuulikellon putket voivat olla mitoiltaan esimerkiksi 12, 10 ja 8 cm. Jos teet isomman kellon tai haluat enemmän kelloja, tee putkista pidempiä, sillä alle 6 cm kellot eivät soi, jos niiden välimatka on 3 cm.

Ohjeet ja kuvat: Anna Puolakka

Joulukuusenkoristeita

Joulukuusen koristeluun on monia mahdollisuuksia. Paperimassapalloja on helppo koristella eri luonnonmateriaaleilla ja syksyllä talteen otetut ja kuivatut pihlajanmarjat säilyttävät kauniin punaisen värinsä yli talven. Myös tuohi näyttää kauniilta kuusen oksilla tai joulukorteissa.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
—											
											—

— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- sorminäppäryys

Toiminnan kesto:

1 h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Pihlajanmarjoja, rautalankaa, pihdit ja sivuleikkurit (lasihelmiä, höyheniä)
- Paperimassapalloja, kultanväristä spraymaalaa, PVA-liimaa, siemeniä (esimerkiksi pellavan), ripustuslankaa
- Pellavakuitukangasta, tuohia, kontaktiliimaa, ripustuslanka

Työohje:

1. Pihlajanmarja-sydän

1. Leikkaa rautalangasta 30 cm pitkä pätkä ja taita se kaksinkerroin. Tee ripustuslenkki noin 5cm päähän keskitaiteesta tekemällä kierteitä. Halutessasi kierteiden keskelle voi laittaa höyhenen tai helmen roikkumaan.
2. Pujottele molempiin päihin marjoja yhtä paljon, jotta halutun kokoinen sydänkuvio on mahdollinen. Kiinnitä rautalangan päät kietomalla ne yhteen ja pihdeillä kiristämällä. Liitoksen voi piilottaa pujottamalla leikattuun rautalanganpäähän yhden marjan.

2. Siemenpalo

1. Maalaa paperimassapallo kultaspraylla kauttaaltaan. Tee ripustuslenkki (esim. ohuesta rautalangasta), kiinnitä se liimalla massapallossa olevaan reikään ja anna kuivua hetki.
2. Levitä reilu, muttei valuva, kerros liimaa kauttaaltaan pallon päälle. Kierittele pallo siemenissä nopeasti ennen kuin liima kuivuu.
3. Napauta ylimääräiset siemenet pois ja ripusta pallo kuivumaan.

3. Tuohisydän

1. Leikkaa pellavakuitukankaasta sydän ja tuohesta kaksi hieman pienempää sydäntä.
2. Liimaa tuohet pellavan molemmille puolille ja pujota ripustuslanka kerrosten väliin. Purista liimasaumaa muutama minuutti.

Olkipallo

Joulukuudessa kimaltelee kauniisti kotimainen olki. Siitä voi tehdä monenlaisia koristeita tähdistä kransseihin. Aukisilitetty olkiliuska taipuu myös kauniisti kaarelle ja siitä saa pienellä vaivalla kiiltävän pallon joulun katseenvangitsijaksi.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
—————											
		—————									

————— Milloin mahdollista? ————— Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- sorminäppäryys, pitkäjännitteisyys

Toiminnan kesto:

1,½ h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Olkea
- Kontaktiliimaa
- Pyöreitä muotteja (halkaisija n. 10cm)
- Ripustusnauhaa
- Silitysrauta ja -lauta
- Paperiliittimiä, sakset, liotusastia

Työohje:

1. Liota olkia vedessä kunnes ne ovat pehmeitä. Liotus kestää oljesta riippuen 2-10 h. Vettä voi pehmentää hyppysellisellä kidesoodaa, jolloin olki kostuu paremmin. Kuuma vesi nopeuttaa liotusta.
2. Halkaise olki kynnellä, ratkojalla, tms ja raota sitä päästä hieman. Silitä halkaisukohdasta olki auki silitysraudalla miedolla lämmöllä. Vetele auennusta olkiluiskaa raudan alta koko pituudelta, eli älä liikuta rautaa vaan olkea. Olkia voi silitää varastoon kerralla enemmänkin.
3. Tee kolme rengasta pyöreän muotin päällä. Laita saumoihin liimaa ja jätä kuivumaan paperiliittimen avulla. (kuva) Liimaa renkaat ristikkäin toisiinsa nähden (katso kuva).
4. Lisää kaksi liuskaa pallon ympärille niin että menevät ns. pohjois- ja etelänapojen kautta. Lisää vielä viisi liuskaa pujotellen yli ja ali liuskakerroksien väleistä (katso kuva valmiista pallosta).

Ohjaajalle:

- Pallon tekeminen on haastava ja pitkäjänteisyyttä tarvitseva käsityö. Lopputulos on kuitenkin sen arvoinen, joten pallon tekeminen kannattaa opetella itse ensin ennen ohjausta.
- Ripustusnauhan voi pujottaa valmiiseen palloon tai piilottaa nauhan päät jonkin liimasauman alle.

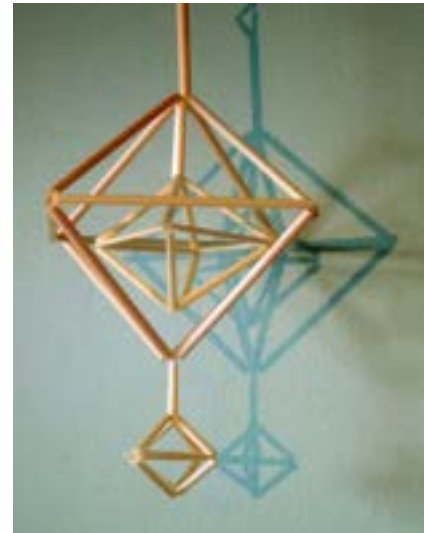
Muuta:

- Lisäohjeita olkipallon tekoon löydät laittamalla Googleen hakusanaksi `olkipallo ohje`.

Perinteinen olkihimmeli

Mikä olisi perinteisempi joulukoriste kuin olkihimmeli? Perinteen mukaan olkihimmeli toi hyvän sadon, siksi siitä tehtiin mahdollisimman iso ja sitä pidettiin tuvan katossa kesään asti. Himmelit näyttävät vaikeilta tehdä, mutta loppujen lopuksi sen tekeminen onnistuu kaikilta, joilla pysyy neula ja lanka hyppysissä.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12

— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

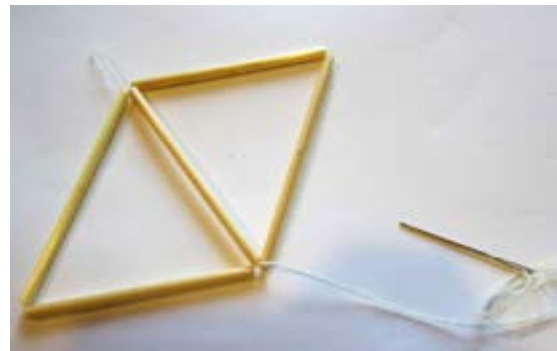
- kolmiulotteinen hahmottaminen, neulan käyttö

Toiminnan kesto:

1 h

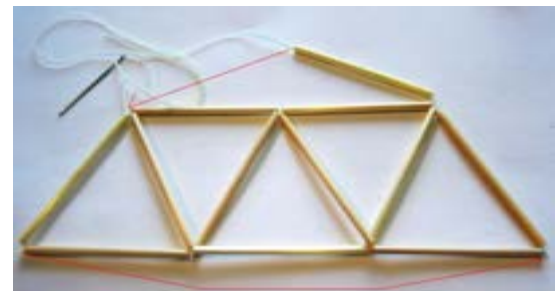
Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Olkea
- Pehmeää ompelulankaa
- Viivoitin, sakset, pitkä neula (mielellään tylppä)

Työohje:

1. Liota olkia vedessä 20 minuuttia ennen työstämistä.
2. Yhteen peruskuutioon tarvitset 12 kpl olkiputkia. Mallihimmelin isoimmassa kuutiossa putkien pituus on 8cm, keskikokoisessa 4 cm ja pienessä 2 cm. Lankaa menee isoon kuutioon vähintään 105 cm, keskimmäiseen 55 cm ja pieneen 26 cm.
3. Pujota lankaan ensin kolme olkea ja solmi ne kolmioksi. Pujota samaan lankaan kaksi olkiputkea ja solmi ne ensimmäisen kolmion kulmaan kiinni. (Katso kuva). Toista sama lisäys vielä kolme kertaa. Viimeinen yksinäinen olki sidotaan ensimmäisen kolmion kärkeen. (Katso kuva)
4. Pujota lanka toisen kerran ensimmäisen kolmion sivusauman oljen läpi ja solmi kulma kiinni.
5. Tee kaksi pienempää peruskuutiota samalla tavalla ja laita keskikokoinen roikkumaan ison kuution sisälle ja pienin kuutio saa roikkua alimmaisena. Piilota ripustuslangat noin 2 cm pituisen olkiputken sisälle. Kiinnitä solmukohtiin.

Muuta:

- Tämä pieni himmeli on tehty erikokoisista himmelin peruskuutioista, joista voi rakentaa isompiakin katseenvangitsijoita.
- Lisävinkkejä löytyy esimerkiksi Eija Kosken Himmeli -kirjasta ja internetistä hakusanalla `himmeli ohje`.

Risukranssi

Koivun risut ovat hyvää askartelumateriaalia taas, kun lehdet ovat pudonneet ja lehtivihreä on siirtynyt runkoon varastoon seuraavaa kasvukautta varten. Puita leikataan ja kaadetaan talvella, joten silloin kannattaa myös pitää silmät auki kranssimateriaalien toivossa!

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
■									■		

■ Milloin mahdollista? ■ Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- sorminäppäryys, molempien käsien käyttö

Toiminnan kesto:

1 h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Koivun, mieluiten rauduskoivun riippuvia, notkeita latvoja
- Sidontarantalankaa
- Kuivattuja pihlajanmarjoja, kuivakukkia, lepän urpuja

Työohje:

1. Tee risuista kouranpaksuinen nippu. Lado risuja pitkittäin niin, että kovia varsia on eri kohdissa.
2. Ala kieputtaa rautalankaa nipun keskivaiheilta ja lisää oksia kranssiin tarpeen mukaan. Pyri tekemään kranssista yhtä paksu joka kohdasta.
3. Kun olet kieputtanut rautalankaa noin 10cm matkalle, muotoile risuista rengas ja tarkista, että risuja on tasaisesti koko renkaan matkalla. Vielä voit lisätä muutaman oksan.
4. Kieputa tiukasti rautalankaa koko kranssin matkalle ja tee päätöskohtaan ripustuslenkki.
5. Jos haluat kranssiin ”hapsuja”, voi lyhyitä risunpätkiä lisäällä vielä jälkikäteen.
6. Kiinnitä pihlajanmarjanippuja kranssipohjaan rautalangalla, kuivakukkia pujottamalla tai kuumaliimalla.

Ohjaajalle:

- Koivunrisua voi kysyä kaupungin puistotoimelta tai naapurilta, jos on juuri joutunut kaatamaan pihakoivunsa. Rauduskoivu on paras materiaali, mutta kranssin teko onnistuu muistakin koivulajeista.

Havupallot

Havut ovat kauniita ikivihreitä, kun syksy lakastuttaa muun kasvillisuuden. Havuja voi käyttää monin tavoin: asetelmissa, kransseissa ja niistä voi tehdä vaikka havupalloja. Yksi joulun suosikkituoksuista on myös havu. Jo muutama oksa sisätiloissa tuo aidon joulun tuoksun.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	
—												
								—				

— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- kolmiulotteinen hahmottelu

Toiminnan kesto:

1- 1½ h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Havuja noin kolme reilua oksaa per pallo
- Oasis SEC-pallo
- Rautalankaa
- Koristenuhaa
- Oksasakset, sivuleikkurit, hanskat

Työohje:

1. Kieputa rautalankaa pallon ympärille tukemaan pallon sisustaa.
2. Tee ripustuslenkki pujottamalla rautalankaa pallon läpi. Kiinnitä alapuolelle oksanpätkä, tms. stoppariksi, ettei rautalanka tule pallon läpi.
3. Leikkaa kuusenoksista n. 10 cm pituisia latvuksia ja revi neulaset irti 1-2 cm matkalta tyvestä (kuva).
4. Aloita havujen laittaminen pallon alapuolelta, niin sitä voi tarkastella ripustuslenkistä roikottaen. Tökkää havu tyvestään palloon. Aseta havuja tasaisesti koko pinta-alalle.
5. Lopuksi koristele pallo rusetilla, kävyillä, tms. Mallin rusetti on tehty värjätystä niinestä.

Ohjaajalle:

- Pallon voi tukea myös taivuttamalla sen päälle tiiviisti kanaverkkoa.
- Muistakaa kysyä lupa keräämiseen!

Muuta:

- Jos havut eivät miellytä, pallon voi tehdä vaikka mustikanvarvuista. Ohjeen löydät netistä hakusanalla `mustikanvarpupallo`.

Käpykranssi

Joulukransseja voi tehdä monenlaisista materiaaleista, kuten havuista, mustikanvarvuista, risuista tai kävyistä! Maalaa käpyjä eriväreillä tai jätä luonnonvärisiksi, valinta on sinun. Ohjeeseen sopii parhaiten männynkävyt, jotka on hyvä kerätä pari viikkoa ennen askartelua kuivumaan ja avautumaan. Parhaimmillaan kävyt ovat alkusyksystä, jolloin niitä kannattaa kerätä talteen.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12

— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- saksien käyttö, sorminäppäryys

Toiminnan kesto:

2 h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Maalia
- Männynkäpyjä
- Rautalankaa paksuus 1,4mm
- Perussidontalankaa paksuus (3,5mm)
- Pihdit, sivellin, sivuleikkurit
- Mallin pohja tehty pajunvitsasta, sitäkin voi käyttää, jos pajua on saatavilla.

Työohje:

1. Maalaa osa tai kaikki kävyistä valkoiseksi, punaiseksi tai kullanväriseksi. Anna kuivua.
2. Tee paksummasta rautalangasta rengas ja kierrä muutama kierros itsensä ympäri, jotta pohjasta tulee kierteinen ja kävyt pysyvät paikoillaan.
3. Kiinnitä kuivuneet kävyt renkaaseen pujottamalla rautalankaa kävyn suomujen ja rungon ympäri ja sitten tiukasti renkaaseen. Täytä koko kierros.
4. Tee lopuksi ripustuslenkki.

Ohjaajalle:

- Jos ja kun maalaatte käpyjä, valitkaa maali käyttötarkoituksen mukaan; jos kranssi on rappukäytävässä tai sisällä, maalaamiseen voi käyttää vesiohenteista pulloväriä. Ulos vietävät kranssit vaativat säänkestävän spraysin tai akryylimaalin.
- Spraylla maalaaminen on paras tehdä ulkona pahvilaatikossa, niin maali ei leviä joka paikkaan.
- Käpyjen keräämiseen tarvitsee maanomistajan luvan.

Muuta:

- Ohjeen lähde löytyy Jenni Peltosen kirjasta Koristele koti talveen.

Mausteinen joulukuusi

Joulu on täynnä mausteita ja tunnelmaa. Mausteista saa myös kauniita pöytäkoristeita yhdistämällä niitä käpyihin ja kuivattuihin hedelmiin. Valitkaa suosikkinne ja valmistelkaa hedelmäviipaleiden kuivatus ja erilaisten käpyjen keräys hyvissä ajoin.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12

— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- sorminäppäryys, sommittelu

Toiminnan kesto:

1 h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Kartionmuotoinen lieriö esimerkiksi styroxista
- Pellavakuitukangasta
- Männynkäpyjä
- Kanelitankoja, kuivattuja appelsiinin viipaleita, lepän urpuja, tähtianiksia, neilikoita, kuivattuja marjoja
- Kultaista tai lumispraymaalaa
- Kuuma- tai kontaktiliimaa

Työohje:

1. Pohja kannattaa maalata, jos se on räikeästi erivärinen kuin mausteet. (katso kuva). Maaliksi sopii vaikka peitevärit.
2. Maalaa spraylla lepän urpuja ja yksi männynkäpy kultamaalilla.
3. Sommittele ”joulukuusen” koristeet ennen kuin aloitat liimaamisen. Aloita päällystäminen alhaalta.
4. Tee kerroksia mausteista ja kävyistä, laita lopuksi kullanvärinen männynkäpy latvatähdeksi.

Ohjaajalle:

- Männynkävyt avautuvat kuivuessaan huoneenlämmössä. Ne kannattaa kerätä noin kaksi viikkoa ennen kuusen koristelua. Muista kysyä lupa keräämiseen!
- Kartion voi tehdä oksanpätkestä, pahvista, risusta tai mistä vaan.

Muuta:

- Innoitusta asetelmaan voi hakea kirjoista, joissa on ohjeita kuivakukka-asetelmiin.

Havuköynnös

Tee jouluiinen ilme vihreällä havuköynnöksellä. Köynnöstä tehdään samalla tavalla kuin kransseja, mutta usean metrin köynnös vaatii jo kärsivällisyyttä. Kokeilkaa tehdä varainhankintaa valmistamalla köynnöksiä vaikka läheiselle marketille.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
										—	
										—	

— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- pitkäjänteisyys, työn etenemisen hahmotus

Toiminnan kesto:

1-2 h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Kuusenhavuja
- Karheaa köyttä esim. sisalia (paksuus 8-12mm)
- Sidontalankaa
- Oksasakset, työhanskat

Työohje:

1. Mittaa paikka, johon köynnös tulee, ja katkaise köydestä valmiiksi tarvittava mitta. Mieti köynnöksen tuleva kiinnitys, tarvitseeko köyden päähän tehdä esimerkiksi lenkki.
2. Sido köysi tiukasti noin navankorkeudelle molemmista päistä vaikka ovenkahvaan. Jos et saa köyttä koko pituudelta levitettyä, tee toiseen päähän vyyhti ylimääräisestä köydestä.
3. Leikkaa valmiiksi noin 15-20cm pituisia pätkiä havuista.
4. Aloita havujen sitominen köyden päästä. Sido tyvestään köyteen noin viisi havua kerrallaan kieputtamalla rautalankaa köyden ympäri.
5. Asettele havuja tasaisesti, joko tiheimmin tai löysemmin, koko köyden matkalle.
6. Koristeesi voi laittaa vaikka jouluvalot tai erilaisia kuusenkoristeita esimerkiksi kävyistä.

Ohjaajalle:

- Isolla porukalla köynnöstä tehdessä voi useampikin kieputtaa havuja yhtä aikaa, jos havujen sidontaan on työskentelytilaa useampi metri köyden pituudessa.
- Köynnöstä on hyvä tehdä niin, että köynnös on ilmassa, niin sen tuuheutta ja tasaisuutta pystyy tarkastelemaan paremmin. Lisäksi seisoma-asento on työskentelyyn ergonomisesti parempi, kun ei tarvitse kumartua.

